

«Nubbi» sápmelašvuodas – ođđalágan identitehtat

IRJA SEURUJÄRVI-KARI

1. Láidehus

Otnábeaivve sullii bealli 370 miljovna álgoálbmotolbmossas ássat gávpotbirrasis, ja duháhiid mielde sámít leat fárren urbána ássanbirrasii. Sámiid fárremat eret ruovttuguovllus álge máilmmesodiiid áigge, ja Suomas juo 1970-logus joba 70 % ruovttuguovllus eret fárrejeaddjiin ásaiduvve gávpogiidda (Saamelaiskomitean mietintö 1973: 3–4, 46).

Bealli Suoma 9 000 sápmelaččas ássat otna ruovttuguovllu olggobealde (Suoma Sámediggi 2010). Sámiid riikkasis joavkofárren gávpogiidda, erenoamážit Davviriikkaid oaivegávpotguovlluide, lea lassánan mañimuš logiid jagiid áigge (Suoma Sámediggi 2009). Otnábeaivve oaivegávpotguovlluid sámi servošat árvvoštallojit leat stuorámusat buot sámiservošiin. Oslos ássat sullii 5 000, Stockholmmas sullii 2 000 ja Stuurra-Helssega guovllus sullii 1 000 sámi. (Lindgren 2000: 13–14.) Dát lohkomearit leat goit árvvoštallamat, nugo sámiid lohkomearit Norggas ja Ruotas, gos dušše sámedikkiid válgajienastanlogahallamiidda registerejuvvon sámít leat čielgasit identiferejuvvon. Ovdamearkka dihte Norggas árvvoštallojit leat 40 000 ja muhtimin joba 65 000 sámi (Prosjekt om samisk statistikk 2008), vaikko jagi 1989 válggain registerejuvvojedje dušše 5 550 sámeolbmo, jagi 2001 9 921 sámeolbmo ja jagi 2005 12 538 sámeolbmo (Norgga Sámediggi [2010]). Ferte goit fuomášit, ahte válgaregisterii ferte juohkeokta gii háliida oassálastit válggaide, ieš almmuhit iežas ja ahte registeris váilot olu olbmot, nugo vuollel 18-jahkásaččat.

Oaivegávpogiin doibmet dakkár searvvit go *Oslo Sámiid Searvi*, Stockholmma sámesearvi, *Sameföreningen i Stockholm* ja *City-Sámit*-searvi Helssegis. Helssegii vuodđuduvvui juo jagi 1932 *Lapin Sivistysseura* –

Sámi Čuvgehussearvi, Osloi jagi 1948 Sámiid Sær`vi, mii oaččui nama Sámi Sær`vi – Samisk Selskap jagi 1952 mas bođii maŋŋá *Oslo Sámiid Searvi*, ja Ruttii jagi 1944 *Sáme Átnam (Lapska odlingens framtid)*. Dát searvvit ledje dalle bidjamin johtui sámiid ovttasbarggu riikkarájaid rastá ja doallagohte sámeconferenceanssaid (1953–) ja vuodđudedje *Davviriikkaid Sámiráđi* (1956–1992), maŋŋá 1992 *Sámiráđđi*, go dasa serve maiddái Ruošša beali sámesearvvit. (Seurujärvi-Kari 2005c: 252.)

Dán artihkkala váldotemán lea guorahallat, makkár válderáhkadusaid gávpostsámit deaivvadit ja mo sii hábmejit iežaset sajádaga ja sápmelašvuoda odđalágan sosiála birrasiin. Viidásut temán lea guorahallat gávpgogiidda, erenoamážit oaivegávpotguovlluide vuodđuduvvon sámeservviid mearkkašumi sámeidentitehta konstrueremis sámelihkadusa konteavsttas 1960-logus gitta otná beaivái, muhto deaddu lea goit dán áiggis. Okta gažaldagain lea maid, mo gávpgogis ássi sámit leat lihkestuvvan buvttadit odđalágan miellagovaid ja hábmet odđa meroštallama sámevuodas ja sáme kultuvrras. Mu oaivil lea, ahte gávpostsámiid doaimmat sámeservviin leat váikkuhan dasa, makkár odđalágan miellagovat sámiin leat šaddan sihke sáme guovllus ja stuorraservodagas, ja ahte gávpostsámit ođasmahttet ja konstruerejit kultuvrralaš ja etnalaš identitehtaid máŋggaláhkai odđa máŋggakultuvrralaš birrasiin.

Mu geavahan maŋjekoloniála lahkonanvuohki golmma riikka gávpostsámiid dutkamušas lea ođas (vrd. Blindh 1979; Blindh 1985; Lindgren 2000; Länsman 2008; Ulfrstad 1989). Maŋjekoloniála ja maŋjemoderna lahkonanvuohki (Friedman 1994: 83–88; Hall 1991; Hall 1999; Said 1978) vuodđuduvvá odđalágan globála oktavuodaide, main oarjemáilmmi hegemoniija lea gahččan ja earáid nugo ii-oarjemáilmme riikkaid ja etnalaš, veahádat- ja álgoálbmotjoavkkuid váikkuhusváldi ja oassálastin ekonomijai ja politihkkii lea lassánan. Dábálaččat máilmmi odđa ortnega váldogažaldahkan leat lokála ja globála gaskasaš nana oktavuoha ja máŋggakultuvrralašvuoha. Máŋggakultuvrralaš birrasiin, nugo oaivegávpgiin ellet máŋggat sierra etnalaš joavkkut bálddalagaid.

Lean geavahan jearahallanmetoda ja oassálasti áicanmetoda. Lean áiccadan diliid, go leamašan Sámis ja go lean oassálastán čoahkkimiidda ja eará deaivvademiide. Lean dahkan jearahallamiid sáme guovllus sihke Oslos ja Helssegis jagiin 2005–2007. Lean jearahallan buotlágan ja máŋggaahkásaš

olbmuid ja erenoamážit olbmuid, geat leat dahje leamašan goas nu mielde sámeservviin. Jerren olbmuin ovdamearkka dihte mo sámevuolta oidno sámevuollu olggobealde, mo sin mielas sámesearvi sáhtta doarjut sin sápmelažžan leahkima, manlágan oktavuodát sis leat Sámis ássi sámiide, áibbašitgo sii Sápmái ja ruovttuguvlui, fitnetgo sii dávjá Sámis, jurddašitgo sii fárret ruovttoluotta sámevuollu ja mo sii govahallet sámevuollus ássi sámiid jurddašit gávpotsámiin. Jearahallen muhtin olbmuid moaddege gearde, ja dahken maiddá guokte joavkojearahallama. Joavkojearahallamat adde ollu, daningo das olbmot sáhte gulahallat gaskaneaset ja besse maid ráfis smiehtadallat maid sii duodaid jurddašit ja oaivvildit. Jearahalli ja jearahallon olbmuid gaskii šattai maid mángii hui beroštahtti dilli, daningo olbmot dávjá dovde jearahallama terapeuhtalažžan.

2. Etnalašvuolta sierralágan joavkkuid ja olbmuid gaskavuoltan ja mañne-modernitehta buvttan

Otnábeaivve olbmot leat birra máilmmi garrasit mielde globalisašuvnnas, máilmmi rievdamis, sierralágan kultuvrralaš rávnnjiin ja daid seahkanan-proseassain. Ovdamearkka dihte Appadurai (1996: 33) govve globalisašuvnna nu, ahte dasa gullet vihtta sierralágan rávnnji: *ethnoscape*, *mediascape*, *technoscape*, *financescape* ja *ideoscape*. Dán oktavuodas erenoamážit *ethnoscape* lea beroštahtti, daningo dat govve olmmošjoavkkuid, nugo báhtareaddjiid, sisafárreaddjiid ja turisttaid lihkademiid. Dát fievrridit jurdagiid ja iešvuodaid boares ruovttuguovlluin odđa guovlluide ja odđa jurdagiid boares ruovttuguovlluide. Sierra guovlluin máilmmis eallin leage šaddan mánggabáikkálažžan ja/dahje riikkaidgaskasažžan lassánan migrašuvnnaid dahje lihkademiid geažil. Kultuvrrat, olbmot ja dávvirat rasttildit searvvušlaš, kultuvrralaš ja geográfalaš rájiid, ja ii-báikkálašvuolta (eñg. *detrterritorialism*) lea lassánan buot sajiin. Olbmuid lihkademiid boadusin leat lassánan diasporat (eñg. *diaspora*). Dát doaba mearkkaša olbmuid hádjánemiid gos nu eret, ja dávjá olbmot dalle eai sáhte dahje eai oppa háliitge máhccat báikkiide gos leat vuolgan eret. Appadurai (1996: 6) hállá maiddá doavvu diasporas, man olis olbmot ohcet odđalágan vejolašvuodaid, nugo bargovejolašvuodaid. Sii fertejit odđa birrasiin goit huksegoahtit odđa kultuvrralaš identitehtaid nu ahte ovttahttet boares ruovttu iešvuodaid ja odđa kultuvrralaš sisdoalu. Diaspora-jurdda hástala dábi mainna báiki čadno kultuvrii ja identitehtii, dasgo govahallama dásis

dasa gullet mánggat báikkít. Ná ođđalágan oktavuoha kultuvrra, identitehta ja báikki gaskkas fállá vejolašvuođaid ruovttus orruma dovdui sierralágan báikkiin. (Brah 2007: 72; Hall 2003: 122.)

Kultuvrrat ja olbmot eai leat šat čatnasan dihto sajiide, ja dan dihte kultuvrratge eai leat šat stabiillat, báikkálaččat ja homogenalaččat. Kultuvra áddejuvvo dávjá eallindáhpin, muhto dehálaš dás lea, ahte dat lea goit ráđđádallamiid boadus. Ná kultuvra ii dušše speadjalastte eallima, muhto maiddái konstruere dan. Kultuvra rievdá, daningo olbmuid identitehtat leat leamaš dahkamušas gaskaneaset guhkes áiggiid. Nu ii gávdno šat buhtes, autonomalaš kultuvra. Kultuvrras lea jearaldat hierárkkalaš sosialiserenproseassaide ruohtasmuvvan identitehtadiliid hábmen mohkkás ja dárkkes *šaddovuodu* buktagiin. Identitehtadiliin lea fas jearaldat iešvuođa ja máilmmilági (eng. *worldhood*) konstrueremis dahje huksemis. Dat leat seammá proseassa guokte aspeavtta. (Friedman 1994: 71, 75–76.)

Maiddái sámít leat hádjánan eret sámevuovlluin gávpogiidda, maida leat šaddan sámiid diasporat ja main sámít leat okta etnalaš joavku mánggaid eará joavkkuid gaskkas. Sámevuovlluid ja gávpogiid kultuvrrat ja birrasat leat hui earáláganat, ja ná dán guovtti guovlluge gaskkas lea erohus. Dán artihkkalis gieđahalan maiddái gávpotsámiiid eallima, oktavuodaid ja iešipmárdusa molsašuddi, diasporalaš birrasis identitehta- ja etnalašvuohtadoahpagiid vuodul mañjekoloniála oainnus. Identitehtas ja etnalašvuođas lea jearaldat sierralágan olmmošjoavkkuid gaskavuodain. Go olbmot fárrejit báikkis nubbái, olbmot leat ohpihii dahkamušas gaskaneaset ja dalle sii ja sin joavkkut muhttašuvvet, ja etnalašvuohta oažžu ođđa hámiid. Identitehta ja etnalašvuohta molsašuvvet, go olbmot fárrejit nuppelágan birrasii dahje šaddet jotkkolaš vuorrováikkuhussii nuppiid joavkkuiguin. Dalle maiddái kultuvra rievdá. Antropologa Thomas Hylland Eriksen (2002 (1993): 12) čuoččuha etnalašvuođa sosiála ja dilálašvuođalaš luonddu, dasgo su mielde etnalašvuohta šaddá ja konstruerejuvvo sosiála oktavuodain. Etnalašvuođa eai rievdat soaittáhatgaskavuodát, muhto jotkkolaš vuorrováikkuhus. Ná etnalašvuohta ii šatta kollektiiva identifikašuvnnas (mii lea mu dutkamušas guovddážiis) duššis, muhto álo oktavuodas nuppiid kultuvrralaš ja etnalaš joavkkuiguin.

Mañjekoloniála oainnus bohtá govvi jearaldat «Min» ja «Nuppi» gaskavuodain, sierra joavkkuid siskkáldas dahje gaskasaš dáseárvosaš dahje

eahpedásseárvosaš gaskavuodain ja daid giedahallamis. Dalle giedahalloit mánggalágan gaskavuodat ja ráddádallamat válđoálbmogiid ja -olbmuid gaskkas. Álgoálbmogat eai leat oktavuodas dušše válđoálbmogiidda, muhto maiddái gaskaneaset, nugo Sámis ássi ja Sámi olggobealde ássi sámít gaskaneaset. Álgoálbmogat lea vuodđudan guovlluviidosaš ja rájiid rasttildeaddji politihkalaš ja kultuvrralaš servviid ja fierpmádagaid, maid bokte olbmot sáhttet gulahallat ja ovttasbargat oktasaš áššiid ovdii.

Etnalašvuodas lea maiddái jearaldat «árgabeaivvis ellon kultuvrralaš mearkašumiin ja searvvušlašvuoda sierralágan hámiin» (Huttunen 2005: 140). Gávpostsámeservviin sámiiid etnalaš identitehta konstruerejuvvo ja ođasmahtto árgabeaivvis mañjemodearna guvlui oktavuodas *diasporas* ássi eará joavkkuiguin, muhto maiddái oktavuodas Sámis ássi sámiiiguin. Mañjemoderna subjeakta-ipmárdus vuodđuduvvá oidnui identitehtas bistevas proseassan (= identifikašuvdnan), ja identitehtat molsašuddet soaittáhtláhkai (Hall 1992: 275–277). Gávpostsámiiid searvvušlašvuoda ovddastit erenoamážit sámesearvvit, main sii dollet badjin buotlágan oktavuodaid. Árvalan, ahte maiddái diasporas sámít dahket áššiid ovttas ja seailluhit ja ođasmahttet iežaset árbevieruid mánggaláhkai mángga-kultuvrralaš birrasiin ja ođđalágan oktavuodain, nugo urbána sámeservviin, «govahallon servodagain» (Anderson 1983).

3. Lihkadeamit ja searvvušlašvuoda hábmen ođđa sosiála birrasiin

Sámiiid migrašuvnnat dahje lihkadeamit eret ruovttuguovllus gávpogiidda vulge johtui juo máilmmesodiid gaskkas, ja dat leat joatkašuvvan dán áigái. Áigi máilmmesodiid mañjá lei industrialiseren-, moderniseren- ja ođđasishuksenaigi Sámis. Stuorraservodaga leavvan sáme guvlui ja moderniserenprosessat mearkašedje stuorra, dramáhtalaš rievdamiid sámiiid eallinbirrasis ja kultuvrras. Sápmi geasuhišgođii ollu ođđa veaga, ja nu dat guovlu suomai-, dárui- ja ruoŧaiduvvagođii kultuvrralaččat ja gielalaččat. (Lehtola 1994: 194–196; Lehtola 1997: 52.) Stuorraservodaga ulbmilin lei ávkkástallat sáme guovlluin, earret eará geainnuid ja dahkujávriid huksemiin, ja dát dáhpáhuvai áibbas válđoálbmoga eavttuiguin. Servodatlaš ja ekonomalaš rievdamat váikkuhedje negatiivvalaččat sámí eatnamiidda, lundui ja árbevirolaš eallinvuohkái (Ruong 1971: 222). Árbevirolaš eallinvuohki doddjui, go šadde ođđalágan ealáhusvuogit, nugo bálkábargu

ja eanadoallu. Sirdašuvvan luonddudállodoalus ruhtadállodollui jođálmuvai. Guokte kultuvrra «beaškkehedje oktii», nugo sámelihkadusa váikkuehaddji Hans J. Henriksen govvida danáigásaš dili (Dahl 1970: 216–219).

Rievdanprosessas lei nu viiddis, ahte dat olii servodaga buot surggiide. Stuorraservodat lei ovddidan *system av fingre*, mainna dat sáhtii olahit buot suriid juohke guvlui, riekteinstitušuvdnii, mediai, politihkkii, dáhpekultuvrii, eallinvuohkái, oskui ja oppa sápmelaš kulturmállii – buot speadjalastá unnit dahje eanet dán kultuvrra (Dahl 1970: 210). 1970-logu Suomas almmustuvvan sámesmiehttušas buktojuvvojit ovdan balut árbevirolaš sámeservodaga hádjáneamis: «[e]ret fárrema joatkašuvvan sáhtta guhkit ala háddjet sámi ássanguovllu árbevirolaš geográfalaš oktílašvuoda sierranas bihtáide birra riikka» (Saamelaiskomitean mietintö 1973: 7). Sámeservodaga rievdan lei ná vuolgán johtui. Mii leat goit oaidnán maŋŋá, ahte buot danáigásaš balut eai leat ollásit šaddan duohtan, muhto ahte sámevuohka lea birgen ja joba nanosmuvvan, erenoamážit garra sámelihkadusa geažil.

Sámiid lihkademiid sivat leat leamaš ja leat máŋggaláganat. «[M]oderna áigge Sámis leat olbmot goittotge leavvan máttás, muhtimat leat šaddan fárret dohko, muhtimat leat háliidan dohko», nugo okta mu jearahallan olbmui dadjá. Lihkademiid duohken leat leamaš earret servodaga moderniserema váikkuhusat, maiddá stáhtaid hárbjehan suddanpolitihkka. Dan áiggi sámevuohka lei stigmatiserejuvvon dákkár politihka dihte, ja olbmuide šattai hállu beassat eret dákkár stigmatiserejuvvon birrasis. (ee. Ulfrstad 1989: 30.) Dasa lassin mađe eambo olbmot fárrešgohte, dađe eambo fuolkkit ja oahppásat fárrejedje maŋis. Lea álkit fárret, go lea gosa mannat. (Ulfrstad 1989: 135.) Máŋgii nuorat fárrejit bargo- ja lohkanvejolašvuodaid maŋis, muhto nuorain lea maid lunddolaš hállu beassat oaidnit máilmmi ja vásihit ođđa fearániid.

Gávpotbirrasiin máŋggat sámit háliidedje sealluhit ja ovddidit sápmelašvuoda ja vuodđudišgohte sámeserviid. Dávjá vuodđudemiid álgaga dahkkin leat leamaš sámit, geat leat háliidan sealluhit ja ovddidit sápmelašvuoda. Maŋimuš vihttalogi jagi áigge sámit eará eamiálbmogiid láhkai leat oppalohkkái ortniiduvvan ja ráhkadan iežaset kultuvrralaš ja politihkalaš institušuvnnaid ja serviid. Sámesearvvit leat 1960-logu rájes vuodđuduvvon miehtá Norgga, Ruota ja Suoma, daid oavegávpogiidda ja earáge stuorra gávpogiidda, nugo Norggas Roanddimii, Birgonii, Romsii,

Suomas Roavvenjárgii, Oului ja Tamperei ja Ruotas Girona guovddáži, gosa sámít leat fárren (Seurujärvi-Kari 2005b: 203–204).

Oaivegávpgiidda ledje 1960-logus šaddamin mearkkašahtti sámebirrasat. Osloi lei šaddamin mearkkašahtti sámebiras dohko fárren sámeštudeanttaid dihte. Akademalaš máilbmi válldii sin mielas vuostá, universitehta professorat ja oahpaheaddjit oahpistedje sin studerenmáilbmái ja akademalaš háleštallamiidda. Goittot johtilit sámenuorain buollái hállu bargagoahhtit iežaset kultuvrra ja giela buorrin, nugo okta mu dan áigge nuorra studeanta dadjá «sámeštudeantajeŋga siđai eret akademalaš saloŋggain, gos beare ságastallojuvvui folkloristtalaš áššiin». Sámenuorat mobiliseregohte joavkkuid oktasaš háleštallamiidda. Osloi fárren sámiid, studeanttaid, lappologaid ja earáid áššis berošteaddjiid vuodđudan searvi Sámiid Særvi (1948) oačču maŋŋá namahusa *Oslo Sámiid Searvi*. Dát «Oslo jeŋga», nugo okta mu jearahallan olbmuid dadjá, lei dan maŋŋá farga vuodđudeamen ovtta Sámis ássi aktivistaiguin maiddái *Norgga Sámiid Riikkasearvvi* (NSR).

Oslo Sámiid Searvvis miellahttolohku leamašan oalle stuoris, ovdamearkka dihte sullii 250 miellahttu 1980-logus (Ulfrstad 1989: 56), 174 jagi 2004 ja 128 jagi 2007 (Oslo Sámiid Searvi 2009). Dát searvi, nugo maiddái Stockholmma ja Helssega sámesearvvit, čohkkegođii buot guovllus fárren sámiid oktasaš doibmii, ja johtilit sámeolbmot, erenoamážit studeanttat searvagohte dasa.

Helssegis juo jagi 1932 vuodđuduvvon *Sámi Čuvgehussearvi* hohkahalai seammá áiggiid sámenuoraid lohkat Helssega universitehtii, ordnestalai visttiid ja juolludii veahkkerudaid studeanttaide ovtta unnit servviin, *Syrjätuki Parmuin* (Seurujärvi-Kari 2005a: 181–182). Seammá láhkai go Oslos maiddái Helssegis sámít dolke akademihkkáriid searvai ja vuodđudedje iežaset sámesearvvi, *Mii-nammasaš searvvi*. Dán searvvi doaimma jotkkiigis jagi 1988 ođđa searvi, *City-Sámit*. Namahusain *citysámit* stuorragávpgis ássi sámít háliidedje deattuhit nuppe dáfos iežaset etnalaš duogáža, nuppe dáfos urbána ássanbirrasa. Tearbma *citysámit* geavahuvvo Helssega guovllus ássi sámiin, ja media ja dutkamušat leat dahkan dan johtilit dovddusin davviriikkain ja earáge sajiin.

City-Sámit-searvvi vuodđudančoahkkin dollui golggotmánus 1988 Ostro-

botnias, mii lea Helssega dovddus studeantabáiki. *City-Sámit*-searvvi vuodđudanjagi lahtut ledje 24 ja moatte jagi geahčen 48. Dál lahttomearri lea šaddan golmmageardásažžan. Searváii gullet 120 lahtu, main 114 leat fásta lahtut, ja 10 mánnálahtu ja lassin 66 guottiheaddjilahtu (Seurujärvi-Kari 2008).

Stockholmma leanas jagi 1974 ledje sullii 1200 sámi, main eanemus oassi anii iežas sápmelažžan (Blindh 1985: 7). 1970-logus Stockholmma sámiin váile 10 % ledje čatnasan searvebargui. Danin aktivitehtat ledje hui unnán (Blindh 1979: 33–34). Stockholmma sámesearvi lea *Same-Átnama* ja *Ruota sámiid riikkasearvvi* miellahttu nugo Oslo Sámiid Searvi lea *Norgga Sámiid Riikkasearvvi* miellahttu. Gávpotsámesearvvit leat otnábeaivve mielde maiddáii sámedikki válggain iežaset riikkaservviid bokte dahje, nugo Suomas iežaset válgalisttuin.

Nugo Stockholmma sámesearvvi ovdamearkkas boahdá ovdan sámeservviide eai searvva buot gávpogis orru sámit miellahttun, muhto baicce eanemus oassi sis báhcá daid olggobeallái. Sámeservviid olmmošlaš resurssat leat unnit, dasgo dušše oassi (10 % – 20 %) oassálastá aktiivvalaččat searvedoibmii. Dákkár dilli lea áibbas lunddolaš, dasgo oktasaš-doaibmavuoijngain fuolahuvvon searvedoibma dábálaččat geasuha ain uhcit ja uhcit olbmuid. Gávpotolbmui orrot leamen nu ollu earáge beroštumit ja vejolašvuodát, mat váikkuhit dasa, ahte sámesearváii eai searvva nu mángasat. Maiddáii eará sivat leat, ovdamearkka dihte assimilašuvdna ja miellagovva servviid politihkalašvuodas. Searvvi olggobeallái báhcet dávjá dat, geat eai háliit dovddastit iežaset duogáža (Blindh 1985: 14; Lindgren 2000: 135). Muhtimiidda sápmelašvuotta buktá etnostreassa, daningo sii eai dieđe geat sii leat ja mo sii galggašedje láhttet vai livčče albma sápmelaččat (Kuokkanen 1999). Hui stuorra oassi 1950–60-loguin ja dan ovdal gávpogii fárran sámiin ii leat ohcalan searvvi lahttun. Sohka buolvvaid gaskasaš erohusat leat stuorrát. Nuorat sohka buolvvii sápmelašvuodas lea šaddan čeavlaivuoda ášši, go fas ollugat badjel 50–60-jahkásaččain heahpanaddet iežaset duogáža dihte. Ollu boarrásut sápmelaččat leat háliidan vuogáiduvvat odđa birrasii, ja eai leat háliidan, ahte earát meroštallegohtet sin mange láhkai, vaikko dieđusge maid dat gávdnojit, geat vudjet áššiid garrasit ja geat atnet sápmelašvuoda ja sámiid vuogátvuodaidge gáhttema dehálažžan. (Lindgren 2000: 233; Ulfrstad 1989: 130.)

Sámeservviin lea ja leamašan maiddái sieiva politihkalaš profiila kultuvrralaš ulbmila lassin. Dat leage okta sivain, manin máŋggain juo váldoálbmogii oktiisuddan sámiin leamašan váttisvuodat čatnasit searvái. Ollugat leat árvvoštallan, ahte searvvit leat šaddan menddo radikálan sámiid vuoigatvuodalaš áššiid vojedettiin. Oslo Sámiid Searvi lei, ovdamearkka dihte aktiiva Álaheaju-Guovdageainnu dulvadandáhpáhusas ja lei maiddái vuosttažiid siste doarjumin sámiid nealgudanákšuvnna dán dáhpáhusa oktavuodas. City-Sámit-searvvi miellahtut ledje fas guovddázis 1990-logu álggu miellačájáhhusain sámelága beales ja jagi 2005 sámevánehemiid ordnen miellačájáhhusas sámegiela mánáid TV-programmaid beales. (City-Sámit 2009; Blindh 1979; Blindh 1985; Länsman 2008: 130–131; Ulfrstad 1989: 59–60.) Gávpostsámesearvvit leat ná mielde almmolaš sámeapolitihkas.

Urbána sámiid birra dahkkon dutkamušaid mielde oainnut urbána sámeservviin leamašan goit eanaš miehtemielalaččat. Máŋgasat leat vásihan, ahte searvi lea dárbbášlaš oktiigullelašvuoda nannemis ja sápmelašvuoda doalaheamis gávpotbirrasis. Maid servviid máŋggabealat kulturfálaldagaid leat atnán positiivalaš áššin.

Sámeservviid vuodđudeami duogázis lea dávjá dat, ahte sámiide lea dehálaš seailluhit iežaset jurddašuvuogi, movtta ja kulturárbbiid, nugo giela. Dasa dárbbášuvvo buorre duogáš- ja doarjjajoavku, nugo searvi. Go lei fárren eret ruovttuguovllus, dárbu searvebargui bohciidii áibbas eará láhkai. Davvin orudettiin máŋgasat eai oassálastán sámesearvebargguide, dasgo sin mielas doppe ledje earát geat dan barge. Gávpogis lei lunddolaš ohcalit oahppásiid ja fulkkiid gaskavuhtii.

Gávpostsámit ellet guhkin eret ruovttuguovllus, guovdu máŋggakultuvrralaš gávpotbirrasa ja guovtti kultuvrra miellahtun, sápmelažžan ja riikka álbmotmiellahtun. Dán birrasis sámekultuvra, nugo giella, sámebiktasat ja eallindábit eai leat dan láhkai eallit ja oinnolaččat go ieš sámeguovllus davvin. Ovdamearkka dihte Helsset ja Ohcejohka leat máŋggaláhkai earáláganat. Ohcejogas leat olu unnit johtolagat, kulturdáhpáhusat ja olbmot, ja doppe oidnojit bohccot ja beaivválaččat gullojit sámeradio ja sámegiella. Gávpogis searvi sáhtá doaibmat kanálan, man bokte doallat oktavuoda eará sámiiguin gávpogis, muhto maiddái ruovttuguovllus. Olbmot dovvdagohtet, ahte searvi sáhtá fállat vejolašvuoda bargat iežas kultuvrrain ja seailluhit ja ovddidit giela, ja dan láhkai nannet sámeidentitehta. Loahpa loahpas,

sámeservviid álgoálgosaš dárkkuhussan lea leamaš vuodđudit birra gávppoga ássi sámiide oktasaš deaivvadanbáikki. Dárkkuhussan lei oazžut áigái vuostedeattu eaidama dovdui, maid gávppokultuvrra deaivvadeapmi dagahii.

4. Gávppot – ođđa arena

4.1. Gávppotsámesearvvit kulturreuoktun

Brah (2007: 72–73) mielde diaspora-doaba buvttada kritihkalaš oainnu bissovaš dahje fásta álgovuolgagii guoskevaš diskurssain, muhto váldá vuhtii hálu leat ruovttus, mii ii leat seammá go ruovttueatnamii gullevaš hállu. Diasporalaš miellagovvadásas ruoktu lea «myhtalaš hálu báiki». Diasporas identitehtain ja kultuvrrain leat šaddan «govahallon ruovttut», ja daidda gullet maiddái mánggalágan dábit orrut ruovttus (Hall 2003: 122).

Gávppotsámiid kulturdiskurssa lahkonanvuohkin leange válljen Stuart Halla oainnu kultuvrras ruoktun (2003: 94), son dadjá:

Álbmotlaš kultuvrraid ja identitehtaid ovttahttin dihto birrasiiguin veahkeha hábmet ja stádásmahttit nana kultuvrra ja ‘ruovttu’ gaskasaš assosiašuvnna. Mii atnit iežamet kultuvrra iežamet ruoktun – báikin gosa mii lunddolaččat gullat, gos mii leat eret, mii báidná min identitehta, ja masa mii leat čatnasan árbejuvvon, geatnegahttojuvvon ja garvemeahttun čatnasiiguin seammá garrasit go bearrašii. Seammá kultuvrralaš identitehta juogadeaddji olbmuid jovkui gullan oazžu min dovdat nugo livččiimet ruovttus. Kultuvrrat rahpet midjiide nana dovddu oktiigullevašvuodas, dorvvolašvuodas ja oahpesvuodas. (Čállu jorgalus suomagielas sámegillii.)

Gávppotsámiid kulturdoaimma albmana (representerejuvvo) ollu sámiid iežaset servviin, ja lea sakka mearkkašahtti, mo sámevuolta boahdá ovdan searvedeaivvadeamiid vuorrováikkuhusas. Kultuvrra sáhtta meroštallat doaimman, mii bohciida árbevieruin, nugo gielas, duojis ja musihkas. Ollu sámiid aktiivvalaš searvedoaimmain lea gažaldat das, ahte servviin lea dehálaš rolla doaimmat iežaset miellahtuid kulturreuoktun. Servviid bokte olmmoš sáhtta dovdat leat «iežas olbmuid» gaskkas, nugo okta Oslos ássi 50-jahkásaš olmmái muitala, ja joatká:

Oslos lei hui ealli sámebiras, dáppe lei sámesearvi mii lei doaimmalaš ja mas ledje ollu miellahtut ja danin lei hui lunddolaš searvat dasa. Dat lea iešdovdu ... dovdat nugo dat earát leat du olbmot. Dat lea buohkanassii dat servodat dat sámeservodat, ja nugo Oslo, dalle doppe ledje mánggii feasttat ja dat olbmot oaidnaledje. Mis lei buorre sámedállu, gos orro olbmot olles áigge. Ja doppe lei oadđenlatnja, gos Sámis boahtán olbmot sáhte ijastallat. Dalle lei oppa ealli sámebiras ja nu lei lunddolaš searvat dasa. Doppe mii logaimet áviissaid ja háleštalaimet sámeáššiin ja eará áššiin, nugo otnábeaivvege dáhpáhuvvá.

Oslo Sámiid Searvvis lea ain otnábeaivvege sámedállu (visti geardedálus), mii doaibmá fysalaččat sámiid kulturreuoktun. Dákkár kulturreuovttut eai leat Helssegis eaige Stockholmmas. Kulturguovddážit leat dehálaš báikkit, daningo doppe giella ja eará kultuvrralaš árbevierut nannejuvvojit, ja deaivvadeamet nuppiiguin sámiiguin ja eará ovttasbargoolbmuiguin sáhttet dáhpáhuvvat jeavddalaččat.

Sámegiela geavaheapmi lea lunddolut sámevuovllus go gávpogis. Dutka- mušaid mielde (ee. Helander 1984) giella seailu buoremusat sámiid árbe- virolaš eallindábiin, maid lea váttis čađahit gávpogis. Lindgrena dutka- muša mielde (2000: 244) nuppit eahpidit giela seailuma gávpogis dasgo sámevuolta ii šat gávdno ollu, nuppit leat fas optimisttat, daningo sii jurddašit, ahte sáme- ja álgoálbmotlihkadusa emansipašuvdna váikkuha positiivvalaččat gillii. Maiddái giellamolsun ain dáhpáhuvvá (Aikio 1988). Giella vajálduvvá, jus dan ii geavat ja jus dan ii sirdde boahtte sohka- buolvvaide. Ollugat leat fuobmán, ahte go lei fárren sámezielat birrasis urbána birrasii, muhtin sámeziel sániid ferte ohcat muittus, ja ahte giella- dáidu lea hedjonan (Länsman 2008: 15). Mángasa mielas giela hállan ja seailuheapmi ii leat gitta olbmo geográfalaš ássanbáikkis dahje ámmáhis. Giela seailuheapmi lihkostuvvá gávpotbirrasis, jus fal ieš háliida. Giella geavahuvvo mánggalágan oktavuodain, nugo TV-sámeodđasiin, internehtas, universitehta oahpahas ja girjjálašvuodas. Nannoseamos jáhkku giela seailuheapmái lea justa dain, geat leat ožžon vázzit skuvlla sámegeillii.

Gávpotsámit geavahit giela dávjjimusat ruovttus ja sámeoktavuodain, erenoamážit sámeservviin, ovdamearkka dihte Stockholm sámezielat sámiin sullii 65 % almmuhii iežas geavahit sámegeiela eará sámiiguin. Fuopmášahtti lea, ahte 1970–80-loguin sámegeiella ii sirdašuvvan mánáide. Stockholmmas dušše guokte máná ledje oahppan sámegeiela, ja sudno

váhnemat leigga sápmelaččat (Blindh 1985: 26–27). Eanemus oassi bárain ledje ja leat ain dálge seahkalas bárat, mii váttásmahtta giela geavaheami ja sirdima. Searvvis doaibman lea goit aktiveren giela geavaheami.

Helssegii juo nuorran Ohcejogas fárren nisu (riegádan 1972) muitala:

Ruohttasat, sohka lea dehálaš. Dat mii lea unnán addá riggodaga. Searvvis lea suohtas deaivvadit eará sámiiiguin ... Gielladáidu nanne identitehta, dat lea identitehta gažaldat. Mun gáibidan ahte sámeradio gullo Helssega guovllus.

Searvvit leat gáibidan maid sáme giela oahpahusa mánáidgárddis ja skuvllas, daningo uhcit ahte uhcit oassi mánáin oassálastá sáme giela oahpahussii. Mánáid sáme giela oahpahusa ordnema váttásmahttet máŋggat áššit, nugo dat, ahte mánát šaddet johtit guhkes ja váttes mátkkiid dábálaš skuvlabeivviid maŋŋáge. Dalle dušše buot ealjáreamos ja sámevuodas buot didolaččamus váhnemat viššet šat fievrridit mánáideaset oahppat sáme giela (Blindh 1985: 19–23, 31–33; Länsman 2008: 40; Ulfrstad 1989: 88, 97, 100–101). Oslos sámemánáid oahpahus lea buoremusat ovddiduvvon. Citysámiid ja Stockholmma sámeservviin váilu kulturdállu, mii čohkkešii sámiid oktii ja mii maiddái ovddidivččii giela geavaheami.

Sámegákti lea ožžon odđa mearkkašumiid gávpogis. Das lea šaddan doaibmi identitehtaattribuhta, dasgo dat oážžu mearkkašumi dakkár kulturárbevieruin maid olbmot dovdet dehálažžan. «Sámegákti lea measta seammá dehálaš go giella. Biktasa sáhtta maid geavahit juohke báikkis, dat čatná oktii», dadjá okta nuorra sápmelaš studeanta Oulus. Gávtti geavaheapmi hábme odđalágan oktiigullelašvuoda ja searvvušlašvuoda, ja ná sámegákti gullá identitehtii. Sámit liikojit vázzit gávpotbirrasis gávttiin, daningo sii háliidit leat earáláganat, muhto erenoamážit danin, go gákti deattuha sámeárbevieruid riggodaga ja čáppisvuoda. Gákti ja giella leat dehálaččat, joba autenttalaš árbevierut, maiguin geassit rájiid sierra etnalaš joavkkuid gaskii. «Oaivegávpoga sámiid sierra jovkui gullan boahá ovdan konkrehtalaččat dihto dilálašvuodain, gos sis leat sámegávttit ja gos sii leat ráđđádallamin mearrideaddjiiguin veahádatáššiin», lohká fas Uusi-Rauva (1996: 87–88). Dán áiggi stuorámus sámedáhpáhus, Sámi álbmotbeaivi, guovvamánu 6. beaivi, lea šaddan muhtinlágan kultuvrralaš manifestašuvdnan. Dan sáhtta maid atnit sámiid moderna rituálan gávpogiin, daningo dán dáhpáhusii čatnašuvvet sierralágan symbolalaš mearkkašumit.

Dán rituálalaš meannudeamis leat dehálaččat *Sámi soga lávlaga* lávlun ja sámeleavvga stággui geassin. Erenoamážit dan beaivve sámít cogget sámegávttiid, ja jus alddes ii deaivva leat gákti, dat vaikko luoikkahuvvo. Dalle maid bovdejuvvojit sámedáiddarat doallat konsearttaid ja čájáhusaid. Dán láhkai buktujuvvo ovdan dat, mii lea dehálaš identitehtii.

Ná árbevierut doibmet buorrin kultuvrralaš symbolan ja kollektiiva muitun, ja dán muittu gávpotsearvvitge háliidit seailluhit ja juogadit. Mannan áigi ii leat manahan mearkkašumi gávpogisge, muhto baicce «árbevierut ‘juhkkojuvvojit’ mannan áiggis dálá áigái, sohka buolvvas nubbái árbejuvvon opmodaga láhkai», ja dat leat loktejuvvon oidnosii (Anttonen 2005: 35). Árbevierut hutkojuvvojit (Hobsbawn 1983) kollektiivvalaččat diasporas maiddá nu, ahte sámiid historjá ja diehtu mat ovdal dáid doaimmaid leat leamaš oaidnemeahtumat, dál bohciidahttet erohusaid sámiid ja ii-sámiid gaskii ja ná konstruerejit sosiála rájiid. Ná álbmoga meroštalli kultuvrralaš árbevierut ja symbolat, nugo giella ja gákti, buktet olbmuid okti ja nannejit sin kultuvrralaš oktiigulleašvuoda. Árbevierut ja daid ođasmahttin govvidit maid ávkkálaš metaforan kultuvrraid bastevaš ja jotkkolaš dili nugo maid álgoálbmotolbmuid etnalašvuoda sosiála konstruerema, go dat leat dáistaleamen kultuvrralaš vuoigatvuodaideaset ja árbiset beales.

Loahpas, kultuvra lea okta guovddášdabiin identitehta hábmemis, seailluheamis ja rievdadeamis. Go gávdnat iežamet kulturuovttu, saji kultuvrralaš kárttas, lea álkit diehtit «geat mii leat», «gosa mii gullat», ja ná mii dovdat iežamet identitehta (Hall 2003: 85). Oktasaš kultuvra adnojuvvo konkrehtalaš ovdamearkan joavkku iešvuodas sihke dihtjoavkku miellahtuide alcceseaset ja dihtjoavkku olggobealolbmuide. Kultuvrras lea šaddan olmmošjoavkku ođdalágan identitehtaášši ja joavkkuid gaskasaš rájiid seailluheaddji ášši (Barth 1969). Kultuvra ja kultuvrralaš dovdomearokat deattuhit didolašvuoda earáláganvuodas, sierralágan identitehtaattribuhtain ja dáid attribuhtaid lunddolašvuodas.

4.2. «Nubbi» burgojuvvo

Gávpotsámiide sámevuolta lea juoga erenoamáš, ii miige juohkebeaivválaš ja árgábeaivválaš áššiid, go fas sámevuollus orru sámiide sámevuolta lea álo mielde ja lunddolaš eaige sii dárbaš dan čájáhallat. Gávpotsámiin lea stuorát dárbu ordnet dáhpáhusaid ja čájehit sámevuoda sierra dáhpáhusain

ja dilálašvuodain go sámeguovllus orru sámiin. Gávpot fállá sámiide odđa arena čájáhallat kulturárbbi.

Odđalágan etnalaš birrasis sierralágan dáhpáhusain ja deaivvademiin, gos earret sámit maiddáii ii-sámit deaivvadit, huksejuvvojit odđa identitehtat. Helssegis ássi sápmelaš (riegádan 1972) dadjá: «Searvi ii goit oáččo leat giddejuvvon searvvuš, daningo maid ásaiduvvan ja soabaiduvvan gávpogii lea dehálaš.» Dákkár mánggakultuvrralaš deaivvademiin čoggo dehálaš «sosiála kapitála» (Bourdieu 1984 (1979)), dasgo dat ovddidit odđa sosiála oktavuodaid ja fierpmádagaid iežas joavkku siste. Ođasmahttinárbi lea fámolaš juohke sajis ja juohke dilálašvuodas. Muhttašuvvi ja joba manahuvvonge árbevierut hábmejit ovddosguvlui servodaga eallinrytmma ja meroštallet, maid mearkkaša leat álgoálbmogii gullevaš olmmoš. (Bourdieu 1984 (1979): 113–114, 119; Virtanen 2007: 20.)

Máttaolbmui ja váldoálbmoga skuvlagirjjiinge lea unnán ja hui essentialiserejun diehtu sámekultuvrras ja sámiin. Váldoálbmogiid mediain, erenoamážit TV-áigeájjaprográmmain, deattuhuvvojit dávjá sámiid stereotiippalaš dovdomearkkat, earret earáid mánggat hearvamuitalusat noaidevuodas ja jugešvuodas, nugo YLE TV1-prográmmaráidu *Saamelaiset Naima-Aslak ja Soikiapää*, sámegillii Sámit Gihkki-Ásllat ja Buicaoavi, 1980-logus (Wikipedia 2010). Dan dihte ipmárdus sámiin álgoálbmogin lea báhcán ja báhcá hui váilevažžan, eksohtalažžan ja primitiivan (Pietikäinen – Leppänen 2007). Dávjá leat hábmejuvvon stereotiippalaš miellagovat dahje representašuvnnat sámevuodas stabiila ja oktílaš kultuvran. Dákkár stereotiippaid ulbmilin lea leamaš váldit máilmmi háldui ja soardit Nuppi (Löytty 2005: 9). Dáin diskursaválljemiin konstruerejuvvojit miellagovat sámiin váldoálbmogiid Nubbin. Dán dilis sámiid duodalaš dárbbut eai váldo vuhtii, ja das čuovvu ahte sámiid vuoigatvuodát hedjonit. Dát fas nanne sierra joavkkuid gaskasaš eahpedásseárvosaš váldegaskavuodaid joatkašuvvama ja álbmotromantalaš ideologii ja váikkuhusa, mii deattuhii homogenalaš dahje oktílaš nášuvnnastáhta.

Eahpedásseárvosaš dilis lea dehálaš, ahte šaddet odđa dáidda- ja eará vuogit dahkat olbmuid diđolažžan stereotiippalaš ja negatiivvalaš oainnuide gullevaš rasismmas ja veahádagaid ja álgoálbmogiid rollas ja dárbbuin dálá máilmmis ja figgat rievdadit ovddeš stereotiippaid, unnidit olggobealolbmuid válddi geavaheami ja nu fámuidahttit sámevuoda.

Servviid oktan ulbmilin leamašan rievdadit ođđalágan dáiddalaš vugiiguin stereotiippalaš áddejumiid sápmelašvuodas.

Gávpojis háliidit erenoamážit čájehit sámekultuvrra moderna ja ođasmuvvi beliid, ja seammás hutkat ja ođasmahttit sámeidentitehtaid. Ođđaseamos sámedáiddadáhpáhusat, nugo filbmačájáhusat ja rap- ja rockkonsearttat, ordnejuvvojit dávjá oaivegávpojiin. Dáid moderna dáiddasurggiid lassin sáhtta máinnašit searvvušdáiddasuorggi (Kantonen 2005: 49). Dákkár dáiddaprošeavttain, mat leat geavahuvvon maid eará álgoálbmogiid gaskkas ja maid ulbmilin lea rievdadit álgoálbmotolbmuid eallindiliid, dáiddarat, geahččit ja guldaleaddjit doibmet ovttas. Ovdamearkka dihte sámegovvadáiddar Outi Pieski lei mielde jagiin 2005 ja 2008 *Harvat&Valitut*-nammasaš dásun–govvadáidda-čájáhusas Helssegis. Son leage doallan mánggaid priváhta- ja searvvušdáiddačájáhusaid. Pieski geavaha dujiid govvadáidaga oassin, ja addá ná daidda ođđa mearkkašumiid. City-Sámit-searvvi 20-jagi ávvudanfeasttas citysámit ordnejedje ovttas Helssega Govvadáiddaakademijja stuđeanttaiguin searvvušdáiddaprošeavtta, *Sámit Citys*, mas sii ledje mielde čállin ja musihkkarin. (City-Sámit 2009.) Ná sii čatne iežaset vásáhusaid ja dovdduid oktii lagaš birrasiin ja meroštalle sámeidentitehta gávpotdili ektui. Dákkár prošeavttaid ulbmilin lea oheat vejolašvuodaid dialogiai sierralágan joavkkuid gaskii ja buktit albmossii daid sosiála temáid, mat leat menddo unnán giedahallon medias. Fuolakeahhtá dákkár prošeavttaid buriin bohtosiin sámit ja eará álgoálbmogat ferttejit goit leat kritihkalaččat ja analyseret, makkár identitehtaid dat konstruerejit ja dan lasihitgo dat Nuppi válddi.

Sámeservviid rollan lea juohkit dieđu, muhto doaibmat maid autenttalašvuoda fáktan ja ovddideaddjin. Servviid ovddasteaddjit geavahitge dávjá strategijalaš essentialismma. Dalle sii sáhttet deattuhit stereotiippalaš miellagovaid sámekultuvrras, vai sin jietna sámekultuvrra ovddideaddjin gullošii ja vai sidjiide dehálaš sámeáššit, nugo sámiid ja álgoálbmogiid politihkalaš gáibáhusat ja bohtosat, boadášedje buorebut oidnosii medias, erenoamážit váldoálbmoga medias. Dainna lágiin sii oidnet maiddái iežaset rolla dehálažžan máilmmi didolaš hálduiváldinproseassas. Dalle stereotiippaid geavaheapmi ii leatge šat negatiivvalaš ášši, nugo dat dábálaččat áddejuvvojit, muhto stereotiippain šaddet vealtameahttun earuheadji aspeavttat.

«Čielgasit dihtolágan praktihkat leat mihtilmabbot dihto kultuvrraide go eará kultuvrraide, ja dat dalle doibmet identitehta dovdomearkan ja dain šaddet dakkár neavvut, maiguin dat kultuvrrat sáhttet vuostálastit soardima, homogeniserema ja globála fámuid» (Ashcroft et al. 1998: 21). Dáidagiin mitaluvvojit máidnasat sámekultuvrras, mannan ja dálá áiggis. Sámedáidda vuodđuduvvá sámi árbevirolaš njálmmálaš árbevieruide, folklorei ja historjái, muhto árbevirolaš máidnasat mitaluvvojit ođđaláhkai ja ođđa dáiddalaš stiillain ođđa birrašis. Dáiddalaš čájáhusaide leat välljejuvvon elemeanttat álgoálgosaš kultuvrras, muhto maiddái oarjemáilmmi kultuvrrain. Dát elemeanttat leat integrerejuvvon dakkár ollisvuohtan, mii guoskaha ieš sápmelačča, muhto maiddái ii-sápmelačča. Ođđa dáiddavuogit leat duođaštussan das, ahte sámekultuvra rievdá geažos áigge, muhtimin hihtásabbot muhtimin johtilabbot, muhto álo autenttalaččat. (Seurujärvi-Kari 2008.)

Sierralágan dáhpáhusaiguin ja čájáhusaiguin nannejuvvo ja ođasmahtto kultuvrralaš identitehta, ovdamearkka dihte dáidaga oktan ulbmilin lea maiddái revitaliseret giela gávpogis, gos dat hárve gullo. Dáiddaperformánsain sáhtta leat hui buorideaddji mearkkašupmi guhká jaska orron sámeolbmuide gos fal sii ásažitge. Dáidda ja dan buvttadeaddjit ja loaidasteaddjit doibmet jietnan ja geahččalit máhcahit čeavláivuođa iežaset ruohtasiidda. Dáidda fállá áiggeáji lassin maiddái rituála, oahpáhusa ja dieđu, ovdamearkka dihte sámemánáide ja ollesolbmuide leat ordnejuvvon juoigan- ja duodjegurssat. Dáidagis lea maiddái politihkalaš ulbmilat máhcahit álbmoga vuoigatvuodaid ja mearridanválddi iežaset áššiide, ja gávpogiin leatge dollon mánggat seminárat ovdamearkka dihte iešmearrideamis. (Seurujärvi-Kari 2008.) Dehálaš goit lea, ahte sierralágan oktavuođain, gos sámit deaivvadit ja barget ovttas earáiguin go beare sámiiguin ja gos sii sáhttet ráhkadit ustivuodaid ja nannet gaskavuođa gudnejahttima, čoggo dehálaš ja ávkkálaš sosiála kapitála, ja sámit ieža nanosmuvvet aktiivvalaš doaibmin.

5. Gávpotsámit – «johtti manjemodernat»

Ovddit dutkamušaid mielde sierra urbána sámiid individuála identitehta-strategiijat leat hui earáláganat. Nuppit figget aktiivvalaččat sealluhit sámevuođa ja sámegiela, go fas nuppit figget vajáldahttit daid (Lindgren

2000: 170–175). Sámiide oktiisuddan lea álkit go mánggaide eará etnalaš joavkkuide ja olbmuide, dasgo sis eai leat fysalaš earuheaddji dovdomearkkat. Gávpot fállá olbmui dihtolágan anonymitehta ja veahkeha beassat eret iežas etnalaš duogážis. Mángga láhkai mánggakultuvrralaš birrasis eallin sáhtta leat lunddolut go homogenalaš unna báikkis. Olmmoš sáhtta dohkkehuvvot buorebut, vaikko maid oktiisuddan lea álkit. Mángasiidda maid fárren eret ruovttuguovllus sáhtta mearkkašit friijavuoda boares ruovttu mánggalágan ráddjehusain, ja sii sáhttet gávdat sámevuodaset odđasit odđa báikkis. Dalle dáid diasporas ássi olbmuid ovtastit oktasaš muittut ruovttuguovllus ja oktasaš symbolat fuolákeahttá das, ahte oktavuodát boares ruovttuide livččege buohkain earáláganat. (Bauman 1996: 36–40; Gupta – Ferguson 2002: 67.)

Sámeidentitehta ii veahket dahje álkidahte «olmmožin birgema, muhto sápmelažžan birgema» (Ulfrstad 1989: 137). Almmolaš sámepolitihkas leat dohkkehuvvon ovdamearkka dihte mánggalágan prográmmat ja cealkámušat, main meroštallojuvvo oktasaš sápmelaš kulturidentitehta, masa gullet sihke materiála ja immateriála bealit, nugo árbevirolaš ealáhusat, duodji ja sámevuovlu, ja giella ja njálmmálaš árbi (Sámiid kulturpolitii'ka 1974; Sámepolitihkkálaš prográmma 1989).

Goit urbána sámit leat gártan bealuštit iežaset sámevuoda ja identitehta maiddái Sámis ássi sámiid vuostá. Sámis ássi sámit eai álo ane sin «albma sápmelažžan», daningo sii eai ása Sámis. Mángii daddjo, ahte justa máttás fárren lea okta stuorámus áitta sámiid oktiisuddama joatkašuvvamii (Sallinen 2004a). Sámis ássi sámit gohčodit gávpotsámiid «turistan» (Ulfrstad 1989: 109), Nubbin, geat dušše finadit luomuid áigge Sámis eaige šat ná dovdda sámevuoda bures. Gávpotsámiid mielas «sámevuoda ii sáhte bidjat museai dahje dihto báikái» iige dan sáhte giige oamastit (Morottaja – Näkkäljärvi 2004). Kultuvra ferte rievdat olles áiggi, vai dat ovdána. Árbevierru ja moderna gullet oktii. Muhtin odđa árbevierut riegádit ja muhtimat boares árbevieruin jávket dahje seahkanit eará kulturárbevieruiguin.

28-jahkásaš Helssegis ássi sápmelaš muitala:

Lean orron sámevuovllu olggobealde jagi 1995 rájes, earret jagi 1998 ja oasi jagis 2002. Dieid jagiid áigge barga ja studerejin Sámis justa dan dihte, ahte mus livččii nana vuodđu sámevuhtii, vaikke ledjenge fárren

eret ja háliidan vuolgit stuđeret eará guvlui. Finan Sámis dávjá, čuovun sámi mediaid, lean leamaš mielde sámesearvvi doaimmain Helssegis, gárvodan gáktái visot virggálaš dilalášvuodain Helssegis jna. Mus lea sámevuolta leamaš álo nu nanus, ahte mu mielas in leat dárbbášan earáláhkai doaibmat dan dihte, ahte seailuhit sámevuoda, daningo sámevuolta lea nu lunddolaš oassi mu eallimis ja identitehtas.

Sápmi lea diedusge sámiid originála eallinguovlu, man luondu ja eallindilit leat meroštallan, ja makkárin kultuvra lea šaddan. ... Dán áigge sierra riikkaid oaivegávpgiin lea stuorat mearkkašupmi sámiide go mii leat vel ádden, daningo dat čohkkejit olu sámiid. Goittotge sámi servodat ii leat vel gávdnan vugiid mo hukset ođđa sámevuoda. Menddo ollu deaddu lea biddjon árbevirolaš sámevuhtii ja dasa, ahte sámit galget orrut sámevuollus.

Sámiin, geat leat orron sihke Sámis ja máddin, ja dasa lassin geat leat beassan vásihit sámevuoda ruovttus Sámis mánggaláhkai, ovdamearkka dihte leat vázzán skuvlla sámegillii, lea nana identitehta. Sidjiide sámevuolta lea lunddolaš oassi eallimis, vaikko sii eai oroge šat Sámis. Dát sámit ovddastit dávjá nuorat sohka buolvva, mii lea johtán olu máilmmis ja háliida ođasmahttit sámevuoda, aisttan ovtta mu informántta: «Mun háliidin geahččalit čohkket citsysámenuoraid oktii áibbas ođđaláhkai ja oažžut áigái ođđalágan ovttasbarggu citsysámenuoraid gaskkas. Munnje lea hui dehálaš veahkehit olbmuid nannet sin sápmelašvuoda ja hukset sámenuoraid networkka». Vaikko sidjiide Sápmi mearkkaša báikki, gos lea álkit doalahit sámevuoda vuodu, de goit dat ii leat áidna báiki, gos sáhtta leat sápmelažžan. Sámevuolta rievdá iige leat čadnon báikái. Ná fárren eret ruovttus Sámis ii heaittit sámevuoda, muhto baicce sáhtta áibbas ođđaláhkai aktiveret sámedoaimmaide ja sámevuhtii.

Gávpgis ássat maiddá nuppi buolvva sámit, geat leat riegádan ja ássan doppe oppa eallináigge. Dáid leat dávjá gohčodan albma citsysápmelažžan, daningo sii leat gávpgis riegádan sámit. Daidda citsysámiide sámevuolta ja Sápmi leat mearkkašan, ovdal go sii serve searvá, vuosttažettiin Sámis ássi fulkkiid, geaidda sii leat doallan oktavuodaid. Ollugat eai lean gullan virggálaš sámedikki válgaregisterii, ja ná sis ii leamašan vuoigatvuolta jienastit sámeválggain. Dasto sis leat šaddan aktiivvalaš doaibmit sámeservviin ja leat joba oahpahallan sámegiela. Sin sáhtta maiddá gohčodit giela ja kultuvrra ealáskahttin. (Seurujärvi-Kari 2008.)

Maññemoderna ja -koloniála identitehtajurdaga mielde identitehta rievdá geažos áigge ja vuodđuduvvá eará go geográfalaš ja ealáhusáššiide (Hall 2003: 122). Dat ii goittotge dárkkut sámiid buohta dan, ahte boazodoallu ii livčče sáme kultuvrra dehálaš vuodđu dahje dan ahte luondu ii livčče dehálaš sidjiide. Sámis fásta ássi sámít, fuolkkit ja ustibat, ovddastit gávpotsámiide daid kulturbeliid, maid sii ieža eai beasa ollašuttit gávpotbirrasis. Gávpotsámít dovdet čavga oktavuoda Sápmái, *the sense of place*, ja dan olbmuide. Stuorámus oassi sis háliida doallat oktavuoda sohki ja bearrašii uhcimustá 3–4 geardde jagis. (Ulfrstad 1989: 128, 131–132.) Ná lagaš oktavuoha iežas kultuvrii ja gillii doalaha autenttalašvuoda dovdu ja veahkeha maiddái sirdit árbevieruid ovddosguvlui.

Vaikko olggobealde sáme guovllu ássi sápmelaččat dollet jeavddalaččat oktavuoda ruovttuguvlui ja doppe ássi fulkkiide ja oahppásiidda, de goittotge uhca oasáš sis áigu fárret dohko ruovttoluotta. Muhto oassi, erenomážit nuorat, leat gal fárren ruovttoluotta davás, erenomážit mánáideaset sáme giela dáiddu sihkkarastima dihte ja maid danne, ahte háliidit bargat doppe eanet sámeáššiiguin. (Seurujärvi-Kari 2008.)

Diasporaid dihte sámiid gaskii leat šaddan odđalágan sámi identitehtat, maññemoderna identitehtat. Urbána sámít, geaid kulturuoktun doaibmá sámesearvi diasporas, leat «johtti maññemodernat». Johtti maññemodernat leat fárren ruovttuguovllus diasporaide. Sidjiide fárren báikkis nubbái lea seammá álki go johtti boazosámiide, geat johtet ja leat johtán bohccuiguin jagiáiggiid mielde báikkis nubbái. Johtti maññemoderna-tearbma mearkkaša maid dan, ahte identitehtat johtet olles áiggi, dasgo olbmot fertejit meroštallat iežaset olles áiggi odđasit. Sin ulbmilin lea seailluhit iežaset árbevirolaš duogáža, muhto seammás maid vuogáiduvvat odđa birrasii. Sidjiide sámi árbevierut, nugo giella ja sáme gákti doibmet identitehtaid nannejeaddji, earuheaddji ja muitaleaddji gaskaoapmin eará etnalaš joavkkuid ja olbmuid ektui. Vaikko sii ná ovddastit iežaset ruohttasiid ja dollet dain ja árbevieruin gitta mángga láchkai, sii sáhttet goit johtit frii ja mánggaid badjálás identitehtaid gaskka. Sii sáhttet ná álkit johtit sierra kultuvrraid gaskkas, ja leat oktanaga ovdamearkka dihte sápmelaš ja suomelaš. Sii eai dovda leat čadnon ovta báikái dahje ovta kultuvrii. Dat ii goit mearkkaš, ahte báiki dahje ruoktu manaha ollásit mearkkašumi, dasgo diasporas eallin sistisdoallá maid jurdaga guovddážiis dahje ruovttus, gos lea vuolgán eret. Báikkálaš servodagaid sadjái leat boahtán «govahallon servodagat», main

olbmot eai eale šat njunnálagaid dahje eai oppa dovddage buot servodaga miellahtuid, muhto goit sáhttet dovdat oktavuoda gaskaneaset.

Sámiin sin vuodđolágas dovddastuvvon álgoálbmotsajádaga dihte lea earálágan sajádat go eará urbána veahádagain. Dan dihte maid gávpogiin iige dušše Sámis ferte doarjut sáme kultuvrra ja sámiid dáhpáhusaid ja deaivvademiid eanet go otná rádjái lea dahkkojuvvon, ja sámi servodatge ferte gávdnat vugiid hábmet «odđa samivuoda». Eanodagas Suoma Sámedikki jagi 2004 rahpandilálašvuodas hállan Suoma presideanta Tarja Halonen dajai, ahte son jáhkka sáme guovllu olggobealde ássi sáme olbmuid leat buorit resurssat: «Jáhkán ahte sii sáhttet leat mearkašahtti resursa. Sii sáhttet doaibmat šaldin sámiid ja váldoálbmoga gaskkas. Dan dihte mun movttiidahtán Suoma sámiid konstruktiivvalaš oktasaš bargui gaskaneaset». (Sallinen 2004b.) Gávpotsámiin leat šaddan odđa resursaolbmot, geat sáhttet addit ja juohkit dieđu sámevuodas ja sáme kultuvrras birra máilmmi. Gávpotsámit eai leat báhtaran gávpogiidda. Sámesearvvit doibmet sin sáme kulturreuoktun, gos sii sáhttet seailuhit oktavuoda iežaset sámi duogázii ja gos sii maiddái ođasmahttet identitehtaid ja kultuvrra sierralágan fierpmádagain.

6. Loahppasánit

Mu golmma riikkas čoaggin dutkanmateriála mielde sámi olbmuid hádjánemiid ja lihkademiid boadusin leat gávpogiidda šaddan diasporat, main leat čuožžilan sámiid deaivvadanbáikkid ja main sámi identitehtat ođasmuvvet ja main ođđalágan subjeakta-ipmárdusat ja -sajádagat ja sosiála identitehtat šaddet. Dán áigge Davviriikkaid oaivegávpogiidda ja diasporain lea stuorra mearkašupmi sámiide. Ođđalágan dilálašvuodát leat váikkuhan dasa, ahte sámi kultuvra rievdá ja maiddái vuogáiduvvá daidda kultuvraide, maiguin dat leat oktavuodas. Gávpoga mánggákkultuvrralaš birrasis eará kultuvrrat leat mielde eanet ja lunddolabbot go sáme guovllus. Diasporat eai leat marginála dahje spiehkastatihtagat, muhto dat leat šaddan oassin dynámalaš gávpoteallimis masa maid sámit gullet.

Diasporain, oaivegávpotbirrasiin sámit leat eará álgoálbmogiid láchkai vuodđudan servviid, vai sii besset deaivvadit, seailuhit ja ođasmahttit sámi árbevieruid. Gávpotsámit juogadit iežaset sihke mannan ja dálá

árbbi, kollektiiva árbevirolaš muittu earret gaskaneaset maiddáa earáiguin. Sii šaddadit ná dehálaš sosiála kapitála mánggalágan fierpmádagaiguin ja ođasmahttet kultuvrralaš identitehtaid maññemoderna guvlui. Globála máilmmis lea eanet ahte eanet oktavuoha sierra olbmuid gaskkas ja rájit jávket sierralágan fierpmádagaiguin.

Gávpostsámit, erenoamážit dat, geat leat searvan sámeservviide, leat bastán vuostálastit oaidnimis iežaset Nubbin sihke sámevuovllus ássi sámiiid ja gávpotolbmuid čalmmiin. Sii meroštallet iežaset oassin Sámis ja sámevuodas ja oidnet iežaset dárbbášlaš ođđalágan resursan. Sii leat johtti maññemodernat, geat leat gávdnan iežaset identitehta ja ođđalágan vugiid birget sápmelažžan ja olmmožin gávpoteallimis. Urbána eallin ii leat jávkadan sin sámevuoda ii persovnnalaš iige kollektiiva dásis. Gávpostsámiid miellagovvádusa mobiliseren doaimmaid dihte sámiiid jietna lea maid gullošgoahtán buorebut ja sáme kultuvra lea šaddan eanet dásseárvosaš kultuvra eará máilmmi kultuvrraiguin. Boares stereotiippalaš ja essentialiserenoainnut sámeálbmogis bissovaš ja oktilaš álbmogin leat rievdaohtán sihke sámevuovllus ja válđoálbmogiid guovlluin.

Gáldut

- AIKIO, MARJUT 1988: *Saamelaiset kielenvaihdon kierteessä. Kielisosiologinen tutkimus viiden saamelaiskylän kielenvaihdosta 1910–1980*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 479. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- ANDERSON, BENEDICT 1983: *Imagined Communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. London: Verso.
- ANTTONEN, PERTTI 2005: *Tradition through Modernity. Postmodernism and the Nation-State in Folklore Scholarship*. Studia Fennica. Folkloristica 15. Helsinki: Finnish Literature Society.
- APPADURAI, ARJUN 1996: *Modernity at Large. Cultural Dimensions of Globalization*. Minneapolis – London: University of Minnesota Press.
- ASHCROFT, BILL – GRIFFITHS, GARETH – TIFFIN, HELEN (doaim.) 1998: *Key Concepts in Postcolonial Studies*. London: Routledge.
- BARTH, FREDRIK 1969: Introduction. – Fredrik Barth (doaim.), *Ethnic groups and boundaries: the social organizations of culture difference* s. 9–38. Bergen: Universitetsforlaget.

- BAUMAN, ZYGMUNT 1996: *Postmodernin lumo*. Tampere: Vastapaino.
- BLINDH, INGA-BRITT 1979: *Samer i Stockholm I*. Dieđut nr. 1/1979. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.
- 1985: *Samer i Stockholm II. Evaluering av projekt om utflyttade samers kulturella behov*. Dieđut nr. 1/1985. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.
- BOURDIEU, PIERRE 1984 (1979): *Distinction. A social critique of the judgment of taste*. Translated by Richard Nice. London: Routledge & Kegan Nice.
- BRAH, AVTAR 2007: Diaspora, raja ja transnationaaliset identiteetit. – Joel Kuortti – Mikko Lehtonen – Olli Löytty (doaim.), *Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferia ja Suomi* s. 71–102. Helsinki: Gaudeamus.
- City-sámit. 2009. – <http://citysamit.net/> (25.5.2009).
- DAHL, THOR EDVIN 1970: *Samene i dag og i morgen*. En rapport. Oslo: Gyldendal norsk forlag.
- ERIKSEN, THOMAS HYLLAND 2002 (1993): *Ethnicity and Nationalism. Anthropological Perspectives*. London: Pluto Press.
- FRIEDMAN, JONATHAN 1994: *Cultural Identity and Global Process*. London – Thousand Oaks – New Delhi: SAGE Publications.
- GUPTA, AKHIL – FERGUSON, JAMES 2002 [1992]: Beyond «Culture»: Space, Identity, and the Politics of Difference. – Jonathan Xavier Inda – Renato Rosaldo (doaim.), *The Anthropology of Globalization. A Reader* s. 65–80. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- HALL, STUART 1991: The local and the Global: Globalization and Ethnicity. – A.D. King (doaim.), *Culture, Globalization and the World System*. Binghamton – New York: University of New York State Press.
- 1999: *Identiteetti*. – Mikko Lehtonen – Juha Herkman (suom. ja doaim.). Tampere: Vastapaino.
- 2003: Kulttuuri, paikka, identiteetti. – Mikko Lehtonen – Olli Löytty (doaim.), *Erilaisuus* s. 85–128. Tampere: Vastapaino.
- HELANDER, ELINA 1984: *Om trespråkighet. En undersökning av språkvalet hos samerna i Övre Soppero*. Umeå Studies in the Humanities 67. Umeå.
- HOBBSAWM, ERIC 1983: Inventing Traditions. – Eric Hobsbawm – Terence Ranger (doaim.), *The Invention of Tradition* s. 1–14. Cambridge: Cambridge University Press.
- HUTTUNEN, LAURA 2005: Etnisyys. Luokittelusysteemejä ja elettyä yhteisöllisyyttä. – Anna Rasta – Laura Huttunen – Olli Löytty (doaim.),

- Suomalainen vieraskirja. Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta* s. 117–160. Tampere: Vastapaino.
- KANTONEN, LEA 2005: *Telttä – kohtaamisia nuorten taidetyöpajoissa*. Keuruu: Like.
- KUOKKANEN, RAUNA 1999: Etnostressistä sillanrakennukseen. Saamelaisten nykykirjallisuuden minäkuvat. – Marja Tuominen – Seija Tuulentie – Veli-Pekka Lehtola – Mervi Autti (doaim.), *Pohjoiset identiteetit ja mentaliteetit. Osa I: Outamaalta tunturiin*. Inari: Kustannus Puntsi.
- LEHTOLA, VELI-PEKKA 1994: *Saamelainen evakko*. Helsinki: City-Sámit.
 ————— 1997: *Saamelaiset. Historia, yhteiskunta, taide*. Inari: Kustannus Puntsi.
- LINDGREN, ANNA-RIITTA 2000: *Helsingin saamelaiset ja oma kieli*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura toimituksia 801. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LÄNSMAN, ANNE 2008: *Saamenkieli pääkaupunkiseudulla*. Vähemmistövaltuutetun julkaisusarja 5. Helsinki: Vähemmistövaltuutettu.
- LÖYTTY, OLLI 2005: Johdanto: Toiseuttamista ja tilakurittomuutta. – Olli Löytty (doaim.), *Tutkimusreitit toiseuden tuolle puolen* s. 7–24. Helsinki: Gaudeamus.
- MOROTTAJA, HANS – NÄKKÄLÄJÄRVI, PIRITA 2004: Saamelaisuus ei ole sidottu maantieteeseen. – *Lapin Kansa*, 19.05.2004, [puheenvuoro] s. 8.
- NOROGGA SÁMEDIGGI [2010]: *Sámediggi. Sámiid álbmotválljen parlameanta*. [Norgga Sámedikki diehtujuohkingihpa.] Kárášjohka: Sámediggi.
Oslo Sámiid Searvi. 2009. – http://www.samer.no/om_OSS.htm (25.5.2009).
- PIETIKÄINEN, SARI – LEPPÄNEN, SIRPA 2007: Saamelaiset toisin sanoin. – Joel Kuortti – Mikko Lehtonen – Olli Löytty (doaim.), *Kolonialismin jäljet. Keskustat, periferia ja Suomi* s. 175–189. Helsinki: Gaudeamus.
Projekt om samisk statistikk. 2008. – <http://www.sami-statistics.info/default.asp?nc=2807&id=110> (14.05.2010).
- RUONG, ISRAEL 1971: *Samerna*. Stockholm: Bokförlaget Aldus/Bonniers.
Saamelaiskomitean mietintö. 1973. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- SAID, EDWARD 1978: *Orientalism*. New York: Vintage Books. A Division of Random House.
- SALLINEN, MIKA 2004a: Sulautumisuhka haastaa saamelaistoimijat. – *Lapin Kansa*, 9.4.2004, s. 8.
 ————— 2004b: Välitavoitteista ratkaisu maa- ja alueoikeuskysymyksiin. – *Lapin Kansa*, 9.4.2004, s. 8.
Sameföreningen i Stockholm. 2009. – <http://www.stockholm.sapmi.net/>

(25.5.2009).

- Sámepolitihkkálaš prográmma*. 1989. 2. prenttus. Ohcejohka: Sámiráddi.
*Sámiid kulturpolitii'ka. Samernas kulturpolitik. Saamelaisten kulttuuri-
politiikka*. 1974. Helsset: Davviriikkaid sámiráddi.
- SEURUJÄRVI-KARI, IRJA 2005a: Lapin sivistysseura. – Ulla-Maija Kulonen
– Irja Seurujärvi-Kari – Risto Pulkkinen (doaim.), *The Saami – A
cultural encyclopaedia* s. 181–182. Suomalaisen Kirjallisuuden
Seuran toimituksia 925. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2005b: Local organizations. – Ulla-Maija Kulonen – Irja
Seurujärvi-Kari – Risto Pulkkinen (doaim.), *The Saami – A cultural
encyclopaedia* s. 203–204. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran
toimituksia 925. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2005c: Organizations. – Ulla-Maija Kulonen – Irja Seurujärvi-
Kari – Risto Pulkkinen (doaim.), *The Saami – A cultural encyclopaedia*
s. 252. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 925. Helsinki:
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2008: *City-sámit -yhdistyksen historiikki 1998–2008*. – [http://
www.citysamit.net/citysamit.shtml](http://www.citysamit.net/citysamit.shtml) (25.9.2009).
- Suoma Sámediggi*. 2009. – http://www.samediggi.fi/index.php?option=com_ docman&task=cat_ view&gid=114&Itemid=10 (15.5.2009).
- Suoma Sámediggi*. 2010. – www.samediggi.fi/index.php?option=com_ docman&task=cat_ view&gid=114&Itemid=10 (17.3.2010).
- ULFRSTAD, ANNELINE 1989: *Same og Osloborger. Strategier for opprethold-
else av etnisk identitet*. Hovedoppgave i sosialantropologi. Oslo:
Universitetet i Oslo.
- UUSI-RAUVA, KATI 1996: «*Mä laitan lapintakin päälle ja ajelen ratikassa*».
*Helsingin seudulla asuvien saamelaisten etnisyys ja saamelaisen
perinteen ylläpito 1990-luvulla*. Oulu: Taidenaineiden ja antropologian
laitos.
- VIRTANEN, PIRJO KRISTIINA 2007: *Changing Lived Worlds of Contemporary
Amazonian Native Young People Manchineri Youths in the Reserve
and the City, Brazil-Acre*. Doctoral Dissertation. Latin American
Studies Renvall Institute for Area and Cultural Studies. University of
Helsinki, Finland. – [https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/5679/
changing.pdf?sequence=3](https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/5679/ changing.pdf?sequence=3) (18.9.2009).
- Wikipedia*. 2010. – <http://fi.wikipedia.org/wiki/Hymyhuulet> (2.1.2010).

«Otherness» in Saminess – new identities

In this article I discuss how urban Sami people perceive their lives, relationships and positions and how they negotiate the new social, cultural and political situations they experience in urban areas. The aim of this article is to contribute to the discussion on the theory of ethnicity and identity politics. I examine the power structures that urban Sami confront daily and the positions they themselves adopt. I focus on the Sami people who live in the capitals of three states, Finland, Norway and Sweden. They have migrated from Sápmi to cities in different times for different reasons and formed their Sami organizations in the diaspora.

My study shows that Sami people have become part of dynamic urban life. The urban Sami organizations, which are no longer marginal, can function as their imagined homes, where they strengthen their cultural traditions and contacts with other Sami people but also with other people. Urban Sami actively redefine and renew the imagined cultural boundaries between the Sami communities and those in the urban areas, for example through the use of new artistic methods or new technologies. In human networks, urban Sami have created and produced new subject positions and social identities. They can be called as *johtti manjemodernat*, postmodern nomads.

Sami migrations and recent global changes have contributed to breaking down the boundaries between the urban areas and Sápmi established by the dominant population but also by the Sami themselves. This has caused a new image of Sami people to appear in the city, not only for the dominant society but also for the Sami native community.

Irja Seurujärvi-Kari

Suoma, suomelaš-ugralaš ja davviiriikkalaš gielaid ja girjjálašvuodaid instituhtta / Department of Finnish, Finno-Ugrian and Scandinavian Studies
Helssega universitehta / University of Helsinki
irja.seurujarvi-kari@helsinki.fi